

T.C.
YÜKSEK SEÇİM KURULU
Karar No : 97

- K A R A R -

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 175. maddesinin dördüncü fıkrasında; “Meclisce üye tam sayısının beşte üçü ile veya üçte ikisinden az oyla kabul edilen Anayasa değişikliği hakkındaki Kanun, Cumhurbaşkanı tarafından Meclise iade edilmediği takdirde halkoyuna sunulmak üzere Resmî Gazetede yayımlanır.” hükmü yer almaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca 21/01/2017 tarihinde kabul edilen 6771 sayılı “Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” Resmî Gazete’nin 11 Şubat 2017 tarih ve 29976 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanununun 2. maddesinde; “Anayasa değişikliğinin halkoylaması, ilgili Anayasa değişikliği Kanununun Resmî Gazetede yayımını takip eden altmışıncı günden sonraki ilk pazar günü yapılır.” hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükümler çerçevesinde, Yüksek Seçim Kurulunun 11 Şubat 2017 tarih ve 74 sayılı kararı ile Anayasa Değişikliği Halkoylamasının 16 Nisan 2017 Pazar günü yapılması karar altına alınmıştır.

Anayasa Değişikliği Halkoylamasında Sandık Kurullarının Görev ve Yetkilerini Gösterir 135/I sayılı Genelge taslağı Kurulumuza sunulmuş olmakla,

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Bu Genelge ile sandık kurullarının oluşumunun esas ve usullerinin tespit edilmesi, sandıkların konulacağı yerlerin belirlenmesinde yapılacak işler, engelli seçmenlerin oy kullanmasını kolaylaştırmak amacıyla alınacak tedbirler, sandık kurulu başkan ve üyeleriyle bina sorumlularının görev, yetki ve sorumlulukları, milletvekilleri, sandık kurulu başkan ve üyeleri, bina sorumluları, güvenlik görevlileri ve ulaştırma işinde görevlendirilenlerin oy kullanma usul ve esasları düzenlenmiştir.

Kurulumuzca halkoylamasında bugüne kadar uygulanan esas ve ilkeler dikkate alınarak halkoylamasında uygulanmak üzere 135/I sayılı Genelge’nin yürürlüğe konulması uygun bulunmuştur.

S O N U Ç:

1- 16 Nisan 2017 Pazar günü yapılacak halkoylamasının sağlıklı ve düzen içinde yürütülüp sonuçlandırılması ve yurt genelinde uygulamada birliğin sağlanması amacı ile SANDIK KURULLARININ OLUŞUMU, GÖREV VE YETKİLERİNİ GÖSTERİR 135/I SAYILI GENELGE’nin kabulüne ve Genelge’nin bu Kararın eki sayılmasına,

2- Karar örneğinin ve eki Genelge’nin **seçime katılma yeterliliğine** sahip siyasi parti genel başkanlıkları ile Kurulumuz Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne gönderilmesine,

3- Genelge’nin yeterli miktarda bastırılarak tüm il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına ihtiyaç miktarı kadar Kurulumuz İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığınca gönderilmesine,

4- Karar örneği ve eki Genelge’nin Resmî Gazete’de yayımlanmasına,
14/02/2017 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Sadi GÜVEN

Başkanvekili
Erhan ÇİFTÇİ

Üye
Zeki YİĞİT

Üye
Sadi SARIYILDIZ

Üye
Nakiddin BUĞDAY

Üye
Muharrem AKKAYA

Üye
Cengiz TOPAKTAŞ

Üye
Z. Nilgün
HACİMAHMUTOĞLU

Üye
Yunus AYKIN

Üye
Kürşat HAMURCU

**ANAYASA DEĐİŐIKLİĐİ HALKOYLAMASINDA
SANDIK KURULLARININ OLUŞUMU,
GÖREV VE YETKİLERİNİ GÖSTERİR
135/I SAYILI GENELGE**

Ankara - 2017

ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ HALKOYLAMASINDA

SANDIK KURULLARININ OLUŞUMU,

GÖREV VE YETKİLERİNİ GÖSTERİR

135/I SAYILI GENELGE

Kapsam

MADDE 1- Bu Genelge; sandık kurullarının oluşumu ile görev ve yetkilerini, yapacakları iş ve işlemleri, oy verme şeklini, şikâyet ve itirazlar ile ilgili usul ve esasları kapsar.

Sandık kurullarının oluşumu

MADDE 2- Sandık kurulu, bir başkan, altı asıl ve altı yedek üyeden oluşur ve asıl üyeleri ile toplanır (298/21).

Sandık kurulu başkanının seçimi

MADDE 3- İlçe seçim kurulu başkanı, ilçe seçim kuruluna siyasi partiler dışından getirilen asıl üyelerle görüşerek sandığın kurulacağı seçim bölgesinin içindeki veya dışındaki seçmenler arasından iyi ün sahibi olmakla tanınmış, okur-yazar kimselerden, kurula bağlı seçim bölgelerindeki sandıklardan her biri için birer kişi olmak üzere bir liste düzenler.

Kurulun, siyasi partilerden seçilmiş asıl üyelerinden her biri, **ilçe seçim kurulu başkanınca verilecek süre içinde** yukarıdaki fıkrada gösterilen nitelikte birer liste düzenleyerek başkanlığa verir. Belirlenen süre içinde liste vermeyen parti temsilcisi bu hakkından vazgeçmiş sayılır.

Yukarıda belirtilen şekilde düzenlenen listelerde her sandık için adı önerilen başkan adayları arasında ilçe seçim kurulu huzurunda **ad çekilerek sandık kurulu başkanları belirlenir.**

Şu kadar ki, siyasi partilere üye olamayacak kimseler ile köy muhtarları, görev yaptıkları köylerde sandık kurulu başkanı olamazlar.

Sandık kurulu başkanının görevi başına gelmemesi halinde, yerine kurul üyelerinden en yaşlısı başkanlık eder (298/22).

Sandık kurulu üyelikleri

MADDE 4- İlçe seçim kurulu başkanı, seçime katılma yeterliliğine sahip ve o ilçede teşkilatı bulunan siyasi partilerden, son milletvekili genel seçiminde o ilçede en çok oy almış olan beş siyasi parti tarafından, kendilerine tanınan beş günlük süre içinde bildirilen birer asıl ve birer yedek üye isimleri arasından sandık kurulu üyelerini tamamlar.

Bu yöntemle tespit edilen sandık kurulu üye sayısı beşten az olduğu takdirde, eksik kalan üyelikler, aynı şartları taşıyan diğer siyasi partilerden, aldıkları oyların büyüklük sırasına göre aynı usulle tamamlanır. Oylarda eşitlik halinde ad çekilir.

Buna rağmen beş asıl ve beş yedek üyenin tümü belirlenemediği takdirde, seçime katılma yeterliliğine sahip ve o ilçede teşkilatı bulunan diğer siyasi partiler arasından ad çekilir. Ad çekmedeki sıraya göre, eksik üyelik sayısı kadar adı çıkan siyasi partinin, aynı usulle bildireceği kimselerle sandık kurulu üyelikleri tamamlanır.

Bundan başka, sandığın bulunduğu köy ihtiyar meclisi ve mahalle ihtiyar heyeti asıl ve yedek üyelerinden ad çekme ile iki kişi daha seçilir. Bu ad çekme sırasına göre ilki asıl, diğeri yedek üyedir. Şu kadar ki; bu şekilde görevlendirilecek sandık kurulu asıl ve yedek üyeliklerine yetecek kadar ihtiyar meclisi ve ihtiyar heyeti asıl ve yedek üyesi bulunmayan köy ve mahallelerde noksan üyelikler, sandık kurullarına üye vermemiş partiler hakkında yukarıda belirtilen hükümlerin uygulanmasıyla tamamlanır.

Üyeliklerin bu şekilde doldurulması mümkün olmazsa, eksiklikler, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından, o çevrede bulunan ve sandık kurulunda görev verilmesinde sakınca olmayan kimseler arasından tamamlanır (298/23).

Sandık kurullarında görev alamayacaklar

MADDE 5- İdare amirleri, zabıta amir ve memurları, Askeri Ceza Kanunu'nun 3. maddesinde yazılı (sivil memurlar dâhil) askeri şahıslar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve adaylar sandık kurullarına seçilemezler (298/26).

Sandık kurullarının teşekkülüne karşı şikâyet ve itiraz

MADDE 6- Sandık kurullarının teşkiline dair şikâyet, ilçe seçim kurulu veya başkanı tarafından yapılan işlemlerin düzeltilmesi için bu işlemlerin neticesinden itibaren bu kurullara veya başkanlarına sözlü olarak veya dilekçeyle **iki gün içinde** (21/03/2017 - 22/03/2017 tarihlerinde) 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 110. maddesinde gösterilenler tarafından yapılır.

Şikâyetin reddine dair kararlara karşı, bildirilmesinden itibaren **iki gün içinde** il seçim kuruluna itiraz olunur. İl seçim kurulu **iki gün içinde** kararını kesin olarak verir.

Bu şikâyetin yapılmamış olması sandık kurulunun teşekkülüne karşı itiraza engel olmamakla birlikte, itirazın sandık kurulunun teşekkülünden itibaren **iki gün içinde** yapılması şarttır (298/119).

Sandık kurullarının görev ve yetkileri

MADDE 7- Sandık kurullarının başlıca görev ve yetkileri şunlardır:

a) Sandık çevresinde düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına, sandık alanında ise bina sorumlusuna aittir. Bina sorumlusunun bulunmadığı yerlerde ise bu yetki, en küçük numaralı sandık kurulu başkanı tarafından görevlendirilen üye tarafından kullanılır (298/71-1, 82/1, 83/3),

b) Sandık alanında sandığın konulacağı yeri belirlemek, sokak başlarına, bu yeri gösterir göze çarpacak işaretler koymak veya sandığın yerini alışılmış araçlar ile duyurmak (298/71-2),

c) Ceza infaz kurumlarında cezaevi idaresinin de görüşü alınarak ilçe seçim kurulu başkanının gözetiminde sandığın konulacağı yeri belirlemek (298/85-A),

d) Görev yaptığı sandığın seçmen listesinde kayıtlı olmayıp da, başka bir sandık seçmen listesinde kayıtlı olan sandık kurulu başkan ve üyelerine, bina sorumlularına, görevli olan kolluk güçlerine ve ilçe seçim kurulu tarafından sandık kurulu üyelerini görev yerlerine ulaştırmak için görevlendirilen kişilere ilçe seçim kurulundan aldıkları belgelere istinaden oy kullandırmak, oy kullandıkları seçmen listesinin sonuna yazmak, imzalarını almak ve belgeleri ilçe seçim kuruluna teslim etmek,

e) Sandıktan çıkan zarfları, oy pusulalarını saymak, dökümlerini ve sonuçlarını tutanağa geçirmek,

f) Hesaba katılan ve muteber sayılan oy pusulaları, sandık kurulunca düzenlenen tutanaklar, sayım ve dökümde kullanılıp alt tarafı kurulca imza edilen sayım cetvelleri, hesaba katılmayan, muteber sayılmayan veya itiraza uğrayan oy pusulaları ve hesaba katılmayan zarflar, tutanak defteri, kurulca mühürlü ve imzalı ayrı ayrı paketler halinde kurulun mührü ile mühürlendikten sonra, başkan ve üyeler tarafından imzalanıp bir torbaya konularak, kurulun bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna sandık kurulu başkanı ve ad çekme ile seçilecek en az iki üye tarafından götürülüp teslimini sağlamak (298/107-1),

g) Oy verme işleri hakkında ileri sürülecek şikâyet ve itirazları incelemek ve karara bağlamak, kararları tutanak defterine geçirerek altını imzalamak (298/71-3-4),

h) Sandık kurulu tutanak defteri ile gerekli diğer tutanakları düzenlemek ve altını imzalamak,

i) Oyların sayım ve dökümü ile tutanakların düzenlenmesine ilişkin iş ve işlemler ve sandıkla ilgili kararları vermek,

j) Sandık kurullarının kararları, oyların sayımı ve dökümü ile tutanakların düzenlenmesine ilişkin iş ve işlemleri aleyhine yapılan itirazları ilçe seçim kuruluna göndermek (298/128-3),

k) Kanunlarla ve Yüksek Seçim Kurulu genelge ve kararları ile verilen diğer görevleri yapmak (298/71-6).

Sandık kurulu başkanının öncelikle yapacağı işler

MADDE 8- Sandık kurulu başkanı, oy verme gününden en az 48 saat önce, ilçe seçim kurulu başkanından veya görevli geçici ilçe seçim kurulu başkanından aşağıda yazılı oy verme araçlarını kontrol ederek tutanakla teslim almak ve zamanında sandık yerinde bulundurmaya zorundadır (298/68).

Sandık kurulu başkanınca;

a) Görevli olduğu sandık için ağzı mühürlü kese içine konulmuş numaralı sandık kurulu mührü ve iki adet "TERCİH" yazılı mührü,

b) Kapalı oy verme yerine asılacak **Örnek: 19 sayılı "Açıklama Levhası"**,

c) Sandık çevresinde herkesin görebileceği yerlere ve kapalı oy verme yerine asılacak **Örnek: 20 sayılı "Uyarı Levhası"**,

d) Yüksek Seçim Kurulu tarafından üstü numaralanıp mühürlenmiş birleşik oy pusulası paketi,

e) Yüksek Seçim Kurulu amblemi bulunan ve ilçe seçim kurulu başkanlığı mührünü taşıyan (SARI) renkli oy zarflarına ait paket (298/78),

f) Oy sandıklarının önüne yapıştırılacak sandık numarasını gösterir etiket,

g) İstampa, istampa mürekkebi, mühür mumu ve sicim ile sayfaları ilçe seçim kurulu başkanlığınca mühürlenmiş tutanak defteri, sayım cetvelleri ve tutanak kâğıtları, tükenmez kalem,

h) Her sayfası ilçe seçim kurulu başkanı tarafından mühürlü ve sonu onaylı olan iki nüsha sandık seçmen listesi ve ceza infaz kurumlarında kurulan sandıklar için, ilçe seçim kurulu başkanınca her sayfası mühürlü ve sonu onaylı tutuklular ile taksirli suçlardan hükümlü seçmenlere ilişkin liste,

i) Sahiplerine verilememiş olan seçmen bilgi kâğıtları,

j) Sandık Kurullarının Görev ve Yetkilerini Gösterir 135/I sayılı Genelge,

k) Sandık kurulu başkan ve üyeleri ile bina sorumlularının, seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçlerinin ve ilçe seçim kurulu tarafından sandık kurulu başkan ve üyelerini görev yerine ulaştırmak için görevlendirilmiş kişilerin oy kullanma haklarının bulunduğu dair belgeler (Örnek: 142) ve diğer gerekli araçlar (298/94),

l) Oy verme kabini ve oy sandığı,

m) İmza cetveli

ilçe seçim kurulundan veya muhafaza edildiği yerden temin edilir.

Yukarıda sayılan araç ve gereçleri teslim alan sandık kurulu başkanı, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından daha önce kendisine adı bildirilen bina sorumlusu ile haberleşerek sandığın götürüleceği gün ve oy verme günü binada hazır bulunmasını ister (298/74).

Bina sorumlularının görevleri

MADDE 9-

a) Binaya getirilen oy sandıkları ile oy verme kabinlerini imza karşılığı teslim almak ve bunların yerlerine yerleştirilmesinde sandık kuruluna yardım etmek,

b) Seçimde kullanılacak masa, sıra, sandalye gibi araç ve gereçleri temin etmek,

c) Oy verme günü oy vermenin başlama saatinde görev yerine gelmeyen sandık kurulu başkanını ilgili ilçe seçim kuruluna bildirmek,

d) Oy verme süresince binadan ayrılmamak ve oy vermenin düzen içinde geçmesi için sandık kurulu başkanının isteklerini yerine getirmek,

e) Sandık kurulları görevlerini tamamlayıp binayı terk ettikten sonra sandık alanını kontrol etmek, varsa unutulmuş oy zarfı, oy pusulası gibi seçim kâğıtlarını paketleyip ilgili ilçe seçim kuruluna teslim etmek,

f) Oy verme günü binanın ısınma, su, elektrik, iletişim gibi hizmetlerinin işler durumda bulundurulması için gerekli önlemleri almak,

g) Sandık sonuç tutanağının onaylı bir suretinin bir hafta süre ile ilân yerinde asılı kalmasını sağlamak,

h) Sayım ve döküm işlemlerini izleyerek biter bitmez ulaşım için ilçe seçim kuruluna haber vermek,

ı) Sandık çevresi dışında ancak sandık alanı içinde, 298 sayılı Kanunda gösterilen yasaklara uyulmaması veya suç işlenmesi halinde kolluk güçlerini çağırarak (298/83).

Sandık kurulunun and içmesi

MADDE 10- Sandık kurulu başkan ve üyeleri, oy verme günü, göreve başlamadan önce, **ilk iş olarak**, sandık başında bulunanlar önünde birer birer aşağıdaki şekilde and içer.

"Hiçbir tesir altında kalmaksızın, hiç kimseden korkmadan, seçim sonuçlarının tam ve doğru olarak belirmesi için, görevimi kanuna göre, dosdoğru yapacağıma, namusum, vicdanım ve bütün mukaddesatım üzerine and içerim." (298/70).

Başkan veya üyelerden bir kısmının göreve gelmemesi (Çoğunluğun sağlanması)

MADDE 11- Sandık başında, oy verme başlamadan önce veya oy verme sırasında, sandık kurulu üyelerinden biri veya birkaçı görevini yapmazsa, ceza hükümleri saklı kalmak üzere, yerine yedek üyelerden biri getirilir. Şayet, bu dahi mümkün olmaz ve kurul üyeleri sayısı (başkan hariç) üçten aşağı düşerse bu konu tutanağa geçirilir ve eksiklikler, o sandık alanında seçme yeterliliğine sahip, okur-yazar olanlar arasından başkanın seçeceği kimselerle tamamlanır (298/73).

Sandık kurulu başkanının görevi başına gelmemesi veya bırakıp gitmesi halinde, yerine kurulun partili olmayan üyelerinden en yaşlısı başkanlık eder. Yaş konusunda uyuşmazlık çıkarsa resmi kimlik belgesindeki bilgi esas alınır. Doğum tarihlerinin de aynı olması durumunda ad çekilir.

Göreve gelmeyen veya bırakıp giden başkan yahut üyenin yerine görevlendirilen kişi, önceki başkan veya üye daha sonra gelse dahi görevini sürdürür.

Sandık kurulu başkanı ve üç üyenin hazır bulunması halinde eksik üyeliklerin tamamlanması yoluna gidilmez.

Sandığın konulacağı yerin belirlenmesi

MADDE 12- Sandığın konulacağı yer, ilçe seçim kurulunun denetiminde sandık kurulunca kararlaştırılır. Sandığın konulacağı yerlerin belirlenmesinde, seçmenin oyunu kolaylıkla, serbestçe ve gizli şekilde verebilmesi göz önünde bulundurulur.

Engelli seçmenlerin kayıtlı olduğu sandık seçmen listelerine ait sandıklar, bunların rahatlıkla ve kolaylıkla oy kullanmalarını sağlamak amacıyla binaların uygun yerlerine konulur (298/36-7, 74).

Sandıklar; okul (özel okullar ve özel dershaneler dâhil) avlusu veya salonların elverişli kısımları gibi geniş ve umumi yerlere konulur. Açık yerlerde, saçağı, sahanlığı, sundurması bulunan yerler üstün tutulur.

Ceza infaz kurumlarında ilçe seçim kurulu başkanı ile birlikte sandığın konulacağı yer sandık kurulu başkanı tespit eder, bu tespit cezaevi yönetiminin görüşü alınır.

Kışla, karargâh, ordugâh gibi askeri bina ve tesislerle, karakollara ve parti binalarına, muhtarlık odalarına ve mabetlere sandık konulamaz (298/74),

Ayrıca **cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla oy verme yerine girilmesinin yasak olduğunu ve cezasının bulunduğu**, bu tür cihazların oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere sandık kuruluna bırakılması gerektiğini belirten levhalar (Örnek: 20) sandık çevresinde herkesin görebileceği yerlere asılır (298/92).

Kapalı oy verme yeri

MADDE 13- Kapalı oy verme yerleri; yeterli aydınlatması ve masası olan, oy serbestliğini ve gizliliğini sağlayacak nitelikte olmalıdır (298/75, 76),

Kapalı oy verme yerine asılacak levha

MADDE 14- Sandık kurulu, sandıkların konulacağı yeri ve kapalı oy verme yerlerini belirledikten sonra buralara 298 sayılı Kanunun oy verme serbestliğine ve gizliliğine ilişkin hükümlerini içeren levhayı (Örnek: 19) asar (298/76).

Sandık seçmen listesinin sandık çevresine asılması

MADDE 15- Her yaprağı ilçe seçim kurulu başkanı tarafından mühürlü ve sonu onaylı sandık seçmen listesi, sandık çevresinde, seçmenlerin kolayca görüp inceleyebilecekleri uygun bir yere asılır (Örnek 2-C).

Ceza infaz kurumlarında bu listeler cezaevi idaresinin görüşü alınmak suretiyle elverişli alana asılır.

Sandık yerinin duyurulması

MADDE 16- Sandık kurulu başkanı, sandıkların konulduğu yeri, göze çarpan işaretlerle veya alışılmış araçlarla halka duyurur.

Sandıkların bulunduğu yere giden sokakların başına, o yeri gösteren yazılar ve işaretler (Örneğin; "1010 No.lu sandığa gider" yazısı ve ok işareti) konulur.

İlçe seçim kurulu başkanı; gerek gördüğünde, seçmenlerin sandık yerlerini kolayca bulabilmeleri için ve sorulduğunda gerekli bilgiler verilmek üzere, her bir sandığa komşu ve numaraca yakın olan sandıkların buldukları yerleri gösteren birer yazıyı, sandık kurulu başkanlarına verir. Gerekteğinde, sandık kurulu başkanlarından bazılarını, belli bir mahalle veya birkaç mahallede oturanların oy verecekleri sandıkların yerlerini gösteren çizelgeleri herkesin görebileceği yerlere asmakla da görevlendirebilir.

Sandık çevresi

MADDE 17- Sandık çevresi, sandık kurulunun görev yaptığı yer merkez olmak üzere 15 metre yarıçaplı çevredir (298/81).

Sandık alanı

MADDE 18- Sandık alanı, sandık kurulunun görev yaptığı yer merkez olmak üzere 100 metre yarıçaplı alandır. Ancak ceza infaz kurumlarına konulan sandıklar için bu hüküm uygulanmaz. Bu yerlerde, sandık kurulu başkanı koşulları dikkate alarak bir uzaklık belirler ve bunu tutanağa geçirir (298/81-1).

Sandık çevresinde bulunabilecekler

MADDE 19- Sandık çevresinde, sandık kurulu başkan ve üyeleri, milletvekilleri, o sandık bölgesinde kayıtlı seçmenler ve o sandıkta görevli müşahitler ile bina sorumluları ve çağrı üzerine gelen görevli kolluk güçlerinden başka kimse bulunamaz. Şu kadar ki, siyasi partilerin seçim kurullarına bildirdikleri itiraza yetkili kişiler ile temsilciler, seçim kurullarınca önceden kendilerine verilen belge ile sandık çevresinde bulunabilirler. Medya mensuplarının sandık çevresinde, sandık başı işlemlerine engel olmamak şartıyla, haber amacıyla kısa süreli görüntü ve bilgi elde etmeleri de serbesttir (298/82-2).

Sandık alanında bulunabilecekler

MADDE 20- Sandık alanında, sandık çevresinde bulunma hakkına sahip kimseler ile seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçlerinden başka kimse bulunamaz. Seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçleri dışında, özel güvenlik görevlileri ve belediye zabıtalı gibi görevliler de dâhil olmak üzere resmî üniforma ve silah taşıyanlar sandık alanına giremezler (298/83-1-2).

Siyasi partilerin, sandık başlarında görevlendirecekleri müşahitlerin kamu hizmetlerinden yasaklı olmayan, ergin kimselerden olması şarttır. Bu şartları taşımayan kimse müşahit olamaz ve sandık alanından uzaklaştırılır. (298/25, 72).

Oy verme gününde sandık kurulunun toplanma zamanı ve hemen yapacağı işler

MADDE 21- Sandık kurulu oy verme günü olan 16 Nisan 2017 Pazar günü oy verme saatinden en az bir saat önce sandık başında toplanarak bu Genelge'nin 10. maddesinde gösterilen şekilde and içer. Başkan, ilçe seçim kurulundan kontrol ederek teslim almış olduğu keseyi açarak içerisinde bulunan sandık kurulu mührünü ve ayrıca "TERCİH" mührünü masanın üzerine koyar. Bundan sonra seçim sandığının boş olduğunu orada bulunan sandık kurulu üyeleriyle müşahitler önünde tespit ederek sandığın kapağını kapatır ve kapağı mühür bozulmadan açılmayacak şekilde sandık kurulu mührü ile mühürler.

Sandık kurulu; and içme, sandığı yerleştirme, kapalı oy verme yerini düzenleme işini bitirdikten sonra hazır bulunanlar önünde ilçe seçim kurulu başkanlığından teslim aldığı ve üzeri Yüksek Seçim Kurulunca numaralanıp mühürlenerek paketlenmiş birleşik oy pusulası paketini açıp, tümünü sayar; **birleşik oy pusulalarının her birinin arkasını sandık kurulu mührü ile mühürler.**

Sandık kurulu ilçe seçim kurulundan teslim alınan ve Yüksek Seçim Kurulu amblemi ve ilçe seçim kurulu başkanlığı mührünü taşıyan sarı renkte bastırılmış olan oy zarflarını sayar, her zarfın üzerine sandık kurulu mührünü basar.

Birleşik oy pusulaları ve zarflar masanın üzerine düzenli bir şekilde konulur.

Sandık kurulu, sandık numarasını gösteren etiketi sandığın önüne yapıştırır.

Sandık kurulu, yaptığı sayımların sonucunu ve işlemleri bu Genelge gereğince tutanak defterine geçirip imzalar (298/77).

Kurulca yapılacak işlemler, alınacak tedbirler

MADDE 22- Kanun gereği sandık kurulunca alınması gereken tedbirler ve yapılması gereken işlemler üzerinde anlaşma olmadığı takdirde, kurulu oluşturan üyelerin yarısından bir fazlasının görüşüne göre karar alınır veya işlem yapılır. Oyların eşitliği halinde başkanın katıldığı tarafın görüşü üstün tutulur.

Sandık kurulu tarafından verilen kararlar veya yapılan işlemler varsa matbu tutanağa, yoksa olayın mahiyetine göre tutanak defterine yazılarak başkan ve üyeler tarafından imzalanır.

Kanuna göre başkan tarafından yapılması gereken işler ve özel olarak sandık başında yapılacak işler (açıklamalar ve uyarılar) üyeler tarafından da yapılabilir.

Sandık çevresinde düzenin sağlanması

MADDE 23- Sandık çevresinde düzenin sağlanması sandık kurulu başkanına aittir. Sandık çevresinde alınacak tedbirler, o sandık çevresinde bulunma hakkına sahip kimselerin seçim iş ve işlemlerini takip etmelerini engelleyecek mahiyette olamaz (298/82-1).

Sandık çevresinde seçmenin oyunu tam bir serbestlikle ve gizli şekilde kullanmasına veya sandık kurulunun görevini yapmasına engel olmaya kalkışanlar ile oy verme, oyların sayım ve dökümü veya tutanaklara geçirilmesi gibi tüm sandık başı iş ve işlemlerinin düzenini bozmaya kalkışanları başkan uyarır. Bu uyarının gereğini yerine getirmeyen kimse, kolluk gücü çağrılarak sandık çevresinden uzaklaştırılır (298/82-3).

Sandık kurulu başkanının bu maddede belirtilen görevini yapmaması halinde, sandık kurulu karar alarak ilgili hakkında yukarıda belirtilen yetkiyi kullanır ve durumu derhal ilçe seçim kurulu başkanına bildirir (298/82-4).

Sandık çevresinde, cebir, şiddet veya tehdit kullanarak sandık başı düzenini bozmaya kalkışanlar, sandık kurulu başkanı veya üyelerinden biri tarafından, derhal kolluk güçleri çağrılmak suretiyle sandık çevresinden uzaklaştırılır (298/82-5).

Ceza infaz kurumlarında, yukarıda sayılan tedbirlere uymayanlar, cezaevi idaresinin görüşü alındıktan sonra, güvenliği zayıflatmayacak şekilde uygulama yapılarak, sandık çevresinden dışarı çıkarılır (298/82-6).

Bu madde uyarınca çağrılacak kolluk güçleri, başkanın talebine veya kurulun kararına uymak zorundadır (298/82-7).

Sandık kurulunun görev yaptığı yerde cep telefonu ile görüşme yapmak yasaktır. Ancak sandık kurulu başkan ve üyelerinin, görevleri gereği yapacağı görüşmeler bu hükmün dışındadır. Bu hükme aykırı davranan kişiler kurul başkanı tarafından uyarılır. Bu uyarıya rağmen görüşmesini sürdüren kimse, derhal oradan çıkarılır (298/82-8).

Sandık çevresinde bir suç işlenmesi halinde, sandık kurulu durumu tutanağa geçirir ve ilgili hakkında işlem yapılmak üzere kolluk güçlerini çağırır (298/82-9).

İlçe seçim kurulu başkanı, sandık çevresinde, sandık başı iş ve işlemlerinin düzeninde yürütülmesini sağlayacak tedbirleri alır. Bu kapsamda verilen talimatlara sandık kurulları, mülki ve idari makamlar uymak zorundadır (298/82-10).

Sandık alanında düzenin sağlanması

MADDE 24- Sandık çevresi dışında ancak sandık alanı içinde, 298 sayılı Kanunda gösterilen yasaklara uyulmaması veya suç işlenmesi halinde, bina sorumlusunun çağıracağı kolluk güçleri tarafından gerekli işlem yapılır. Bina sorumlusunun bulunmadığı yerlerde bu yetkiler, sandık kurulu başkanı veya sandık kurulu başkanının görevlendireceği sandık kurulu üyesi tarafından kullanılır (298/83-3).

Sandık alanında hiç kimse, başkalarının görebileceği şekilde bir siyasi partiye ait rozet, amblem veya benzeri işaretler veya propaganda amaçlı yayınlar taşıyamaz; yazılı, sözlü veya görüntülü propaganda yapamaz (298/83-4).

İlçe seçim kurulu başkanı, sandık alanlarında güvenliği ve 298 sayılı Kanunda öngörülen yasaklara uyulmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır; seçmenin ve bu Genelge'nin 20. maddesinde sayılan sandık alanında bulunma hakkına sahip diğer kişilerin sandık alanına serbestçe girmesini engelleyen veya güçleştiren her türlü hareketi önler. Mülki ve idari makamlar bu hususlarda, ilçe seçim kurulu başkanınca verilen talimatlara uymak zorundadır (298/83-5).

Oy verme yetkisi

MADDE 25- Onaylı sandık seçmen listesinde yazılı her seçmen, oy verme yetkisine sahiptir.

298 sayılı Kanunda sayılan istisnalar dışında, sandık seçmen listesinde kaydı olmayanların oy kullanmalarına izin verilmez. Ancak kesinleşen muhtarlık bölgesi askı listelerinde adı yazılı olduğu veya bu listelere yazılması için askı süresi içinde başvurduğu ve listeye kaydedilmesine karar verildiği halde, çoğaltılarak sandık kurullarına verilen sandık seçmen listelerinde ismi yer almayan seçmenlerin, muhtarlık bölgesi askı listelerinin kesinleşmesine bakılmaksızın, ilçe seçim kurulundaki liste ile oy verecekleri sandık seçmen listesine ilave edilmelerine, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından karar verilir ve seçmene bu yolda verilecek bir yazı ile sandık kuruluna başvurması ve listeye dâhil edilmek suretiyle seçmenin oy kullanması sağlanır (298/86-2).

Her seçmen, kanunda sayılan istisnalar dışında, hangi sandık seçmen listesinde kayıtlı ise ancak o sandıkta oy kullanabilir.

Bir seçmen, birden fazla oy kullanamaz.

Oy verme gününe kadar, haklarında seçme yeterliliğini kaybettiğine dair yetkili mercilerden resmî belge gelmiş bulunan seçmenler ile tutuklu sandık seçmen listesine kaydedilmiş olup da tahliye edilen veya taksirli suçlar dışında bir suçtan hüküm giyerek cezası kesinleşenlerin durumlarını gösteren resmî belge gelmiş bulunanlara, seçmen listesinde kayıtlı olsalar bile ceza infaz kurumunda oy kullanırlmaz ve bu husus sandık kurulunca tutanağa geçirilir (298/86).

Oy verme düzeni

MADDE 26- Sandık başında seçmene, vereceği oy hakkında hiçbir kimse müdahale, telkin veya tavsiyede bulunamaz. Hiçbir seçmen oyunu kullandıktan sonra sandık başında kalamaz (298/88).

Oyunu kullandıktan sonra sandık başından ayrılmayan seçmene başkan uzaklaşmasını hatırlatır. Seçmen yine orada kalırsa, başkan onu kolluk aracılığı ile uzaklaştırır.

Oy verme süresi

MADDE 27- 16 Nisan 2017 Pazar günü oy verme süresi, Adıyaman, Ağrı, Artvin, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Kars, Malatya, Kahramanmaraş, Mardin, Muş, Ordu, Rize, Siirt, Sivas, Trabzon, Tunceli, Şanlıurfa, Van, Bayburt, Batman, Şırnak, Ardahan, Iğdır ve Kilis illerinde 07.00 - 16.00, bu illerin dışında kalan illerde ise 08.00 - 17.00 saatleri arasındadır.

Oy vermenin bitiş saati geldiği halde sandık başında oylarını vermek üzere bekleyen seçmenler varsa, sandık kurulu başkanı bunları saydıktan ve kimliklerini aldıktan sonra sıra ile oylarını kullanmalarına izin verir. Yüksek Seçim Kurulunun belirlediği bitiş saatinden sonra gelen seçmen oy kullanamaz (298/89, 96).

Sandık kurulu önüne alınmada sıra

MADDE 28- Oy verme günü sandık başına gelen seçmenler, sandık kurulu önüne kurul başkanı tarafından sıra ile birer birer alınırlar.

Gebeler, hastalar ve engelliler sıra ile bekletilmeden oylarını verirler. Yaşlıların da bekletilmeden oy kullanmalarına izin verilebilir (298/90).

Bu seçmenlere yardım eden seçmenin de öncelikle oy kullanmasına izin verilebilir (298/90).

Görevlendirilen güvenlik güçlerinin de bekletilmeden oy kullanmalarına izin verilebilir (298/90).

Seçmenin kimliğinin tespiti

MADDE 29- Sandık başına gelen seçmen; Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarasını taşıyan; Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Kartı, Geçici Kimlik Belgesi, nüfus cüzdanı, resmî dairelerce verilen soğuk damgalı kimlik kartı, pasaport, evlenme cüzdanı, askerlik belgesi, sürücü belgesi, hâkim ve savcılar ile yüksek yargı organı mensuplarına verilen mesleki kimlik kartı, avukat, noter ve askerî kimlik kartı gibi kimliğini tereddütsüz ortaya koyan resimli, resmî nitelikteki belgelerden birini başkana verir ve seçmen sıra numarasını söyler. Bu belgelerden birini vermeyen seçmen oy kullanamaz. (298/87, 91).

Belediyeler ile köy veya mahalle muhtarlarınca düzenlenip onaylanan kimlik belgeleri seçmenin kimliğinin tespitinde geçerli değildir (298/87).

Üzerinde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası olmayan resimli ve resmî bir kimlik belgesi ibraz eden seçmenin oy kullanabilmesi için, bu belgelerin yanında ayrıca seçmen bilgi kâğıdını veya nüfus müdürlüklerince verilmiş nüfus kayıt örneğini ibraz etmesi şarttır.

Ceza infaz kurumlarında tutuklu ya da taksirli suçlardan hükümlü bulunan seçmenlerden yukarıda sayılan kimlik belgeleri bulunmayanlar için, cezaevi idaresince verilmiş belge, kimlik belgesi yerine geçer (298/87).

Oy verme

MADDE 30-

a) Oy vermeden önceki işler;

Sandık kurulu önüne alınan seçmen, oyunu kullanmadan önce kimlik belgesini varsa seçmen bilgi kâğıdını başkana verir ve kimliğini ispat eder.

Sandık kurulu başkanı, oy verme işlemini izlemek üzere kurul üyeleri arasında iş bölümü yaparak ayrı ayrı görevlendirir. Üyelerden biri, seçmenin oy verme işlemini takip ederek karışıklığa meydan verilmemesini ve seçmenin oyunu sandığa atmasını ve kendilerinin önünde bulunan oy pusulaları ile oy zarflarının kaybolmamasını sağlar. Diğer bir üye ise sandık seçmen listesinin imza bölümünü takip ederek sandık önüne alınan seçmenin sandık seçmen listesinden adını bulur.

b) Oy verme işlemi;

Görevli üye tarafından seçmenin adı sandık seçmen listesinde bulunduktan sonra, seçmene oy kullanılır.

Başkan, kanuna uygun biçimde hazırlanmış ve mühürlenmiş oy zarfı ile beyaz renk üzerinde “Evet”, Kahverengi renk üzerinde “Hayır” ibareleri bulunan iki ayrı renkten oluşan birleşik oy pusulasını, hiçbir tarafında herhangi bir işaret bulunmadığını ve arkasının sandık kurulu mührü ile mühürlü olduğunu, kurul üyelerine, müşahitlere ve seçmene gösterdikten sonra “TERCİH” mührünü seçmene vererek kapalı oy verme yerini gösterir.

Başkan tarafından seçmene kapalı oy verme yerine girmeden önce:

ba) Birleşik oy pusulasında tercih ettiği kısmın dışına taşımamak suretiyle “TERCİH” mührünü basması, “TERCİH” mührü dışında herhangi bir yerine imza atmaması veya işaret koymaması, aksi halde oyunun geçersiz sayılacağı, birleşik oy pusulasını düzgün bir şekilde zarfa koyması ve yapıştırması gerektiği,

bb) Seçmenin; cep telefonu, fotoğraf veya film makinesi gibi görüntü kaydedici veya haberleşme sağlayıcı cihazlarla kapalı oy verme yerine girmesinin yasak olduğu ve cezasının bulunduğu, bu tür cihazlar varsa oy verme işlemi bittikten sonra iade edilmek üzere bırakılması gerektiği (298/92),

bc) Birleşik oy pusulasından başka, zarfa hiçbir şey koymaması, aksi halde kullandığı oyun geçersiz olacağı,

bd) Seçmene birleşik oy pusulası verildikten sonra hata veya başka bir neden ileri sürülerek yeni bir birleşik oy pusulası verilemeyeceği, açıklanır.

Seçmen, sandık kurulu başkanının açıkladığı şekilde hareket ettikten sonra kapalı oy verme yerinden çıkıp, zarfı sandığa bizzat atar. Kurul başkanı oyunu kullanan seçmene kimlik kartını verirken seçmen listesindeki adı karşısına imza cetveli kullanarak imzasını attırır. Seçmen, imza atmasını bilmiyor veya herhangi bir sakatlığı nedeniyle imza atacak durumda bulunmuyorsa, sol elinin başparmağını basar. Sol elinin başparmağı olmayanların hangi parmağını bastığı listenin imza bölümüne ayrıca yazılır. Hiç parmağı olmayan seçmenin durumu adı karşısına yazılıp başkan tarafından imzalanır (298/93).

Sandık kurulu başkanı, oyunu kullanmış, “TERCİH” mührünü teslim etmiş ve sandık seçmen listesini imzalamış seçmenlerin, seçmen bilgi kâğıdının arka yüzünü imzalayıp mühürledikten sonra kimliği ile birlikte kendisine iade eder. Sandık kurulu başkanları, bu işlemlerin düzenli bir biçimde yapılıp yapılmadığını denetler.

Tutuklular yeterli güvenlik tedbirleri alındıktan sonra, ceza infaz kurumu idaresinin belirleyeceği bir düzen içinde oy kullanacakları sandık bölgesine getirilir. Tutukluların serbest ve gizlilik içinde oylarını kullanmaları sandık kurulunca sağlanır.

Seçmenlerden ceza infaz kurumlarında tutuklu bulunanlar, oyunu kullandıktan sonra yetkililerce sandık alanından götürülürler.

Zarf ve birleşik oy pusulasını alan seçmenin oyunu kullanmadan önce danışmak veya görüşmek amacı ile başka bir yere gitmesine veya sandık alanında başka bir kimse ile görüşmesine izin verilmez.

Kapalı oy verme yerine girmeyen veya birleşik oy pusulası ile oy zarfını aldığı halde oy kullanmayan seçmenden birleşik oy pusulası, zarf ve mühür geri alınır (298/78, 88, 91, 93, 101; 2839/27).

Kapalı oy verme yerinde seçmenin uyması gereken kurallar

MADDE 31- Seçmen, kapalı oy verme yerinden dışarı çıkmadıkça, hiç kimse oraya giremez. Ancak oy pusulasını hazırlamak için, kapalı oy verme yerinde, normal süreden fazla kalan seçmenler, kurul başkanı tarafından makul bir süre verilerek uyarılır. Bu uyarıya rağmen kapalı oy verme yerinden çıkmayan seçmen, oradan çıkarılır (298/92).

Engellilerin oy kullanması

MADDE 32- Görme engelliler, felçliler, elleri eksik olanlar veya bu gibi bedeni engelleri açıkça belli olanlar o seçim çevresi seçmeni olan ve o sırada **sandık alanında bulunan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla engelliye yardım edemez** (298/93-2).

Sandık kurulu başkan veya üyeleri, engelli seçmenlere yardım etmek amacıyla oy verme kabinine giremez, oy kullanma sırasında yardım edemez.

Okuma - yazma bilmeyen seçmenlerin oy kullanmaları

MADDE 33- Okuma - yazma bilmeyen seçmenlere, oylarını kullanmaları konusunda başkaları tarafından sandık çevresinde yardım edilemez. Okuma - yazma bilmeyen seçmen, sorduğu ve istediği takdirde sandık kurulu başkanı, sadece birleşik oy pusulası üzerinde nasıl oy verileceğini açıklar.

Sandık kurulu başkan veya üyeleri, okuma - yazma bilmeyen seçmenlere oy verme sırasında yardım etmek amacıyla oy verme yerine giremez; oy kullanma sırasında yardım edemez.

Oy kullanmada öncelik

MADDE 34- Gebeler, hastalar ve engelliler sıra bekletilmeden oylarını verirler.

Engellilere yardım edenler ile güvenlik görevlileri ve yaşlıların da öncelikle oy kullanmalarına izin verilebilir (298/90).

Kapalı oy verme yerine girme yasağı

MADDE 35- Sandık kurulu başkan veya üyeleri, oy verme sırasında seçmenlere yardım etmek amacıyla **kapalı oy verme yerine giremez.**

Sandık seçmen listesine kayıtlı olmayan seçmenlerin oy kullanması

MADDE 36- İlçe seçim kurulu başkanı;

A) Seçimin yapıldığı çevrede oy verme hakkına sahip olduğu halde, (Seçimin yapıldığı seçim çevresindeki seçmen listesinde kayıtlı olması koşuluyla) görev yaptığı sandığa ait seçmen listesinde kayıtlı bulunmayan (298/3),

a) Sandık kurulu başkan ve üyeleri ile bina sorumlularının,

b) İlçe seçim kurulu tarafından sandık kurulu üyelerini görev yerine ulaştırmak için görevlendirilmiş kişilerin,

B) Seçimin yapıldığı seçim çevresindeki seçmen listesinde kayıtlı olan veya kayıtlı olduğu seçim çevresi (il) dışında görevlendirilecek seçimin güvenliğini sağlamakla görevli kolluk güçlerinin,

her birine seçmen olduğunu ve seçimde oy kullanabileceğini gösteren ve sandık seçmen listesindeki bilgileri kapsayan bir belge verir (Örnek: 142). Ayrıca, eş zamanlı olarak bu seçmenlerin esas kayıtlı olduğu sandık seçmen listesine meşruhat verilmek üzere kayıtlı bulunduğu sandık kurulu başkanlığına durumu yazı ile bildirir.

Bu madde uyarınca, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından kendilerine oy kullanma hakkı bulunduğuna ilişkin olarak belge verilen görevliler, bu belge ile görevli oldukları sandık bölgesinde oy verirler.

Milletvekilleri, milletvekili kimliği ile seçmen bilgi kâğıdını göstermek suretiyle kayıtlı oldukları seçim çevresi dışında da oylarını kullanabilirler. (İlçe seçim kurulunca 298 sayılı Kanununun 44. maddesi hükmü uyarınca düzenlenen seçmen bilgi kâğıtları esas alınır.)

Sandık kurulu, bu madde kapsamında oy kullanan kimselerin ilgili belgelerini, oy verme işleminden önce alır. Bu belgeler, diğer seçim evrakı ile birlikte ilçe seçim kuruluna teslim edilir.

Bu madde uyarınca oy kullanan seçmenlerin ad ve soyadları ile kimlik bilgileri, oy kullandıkları sandık seçmen listesinin sonuna yazılarak karşısına imzaları alınır (298/94).

Yukarıda sayılan seçmenlerin sayısı o sandık seçmen listesine dâhil edilmez; oy kullanan seçmenlerin toplamına dâhil edilir.

Sayım ve döküm başlamadan önce yapılacak işler

MADDE 37- Oy verme bitince, kurul başkanı bunu yüksek sesle ilân eder ve oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir. Oy sandıkları Genelge'nin 27. maddesinde belirlenen oy verme bitiş saatinden önce açılmaz (298/96).

Sandık seçmen listesindeki bütün seçmenler oylarını kullanmış olmaları halinde dahi oy vermenin bitim saatinden önce sandıklar kesinlikle açılmaz (298/96).

Sayım ve dökümün açık olması ve sayım düzeni

MADDE 38- Sayım ve döküm açık olarak yapılır. Oy verme yerinde bulunanlar sayım ve dökümü izleyebilirler.

Kurul; çalışmalarının düzenli yürütülmesi bakımından, sayım ve döküm masası etrafında boş kalması gereken kısmı, bir karar ile belirtir ve bu kısım etrafında orada bulunanların bu işlemleri izlemelerine engel olmayacak tedbirleri alabilir (298/95).

Masa üzerindeki eşyaların kaldırılması, oy verenler sayısının denetlenmesi ve tutanağa geçirilerek ilânı

MADDE 39- Masa üzerinde, sandıktan başka ne varsa kaldırılır. Oy vermenin bittiği saat tutanak defterine geçirilir. Bundan sonra sandık seçmen listesinde yazılı seçmenlerin toplamı ile adları hizasındaki imza veya parmak izleri sayılarak oy vermiş olanların toplamı tespit edilir; Örnek: 129/A sayılı sandık sonuç tutanağına geçirilir ve sonuç yüksek sesle ilân edilir (298/96).

Kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarflar

MADDE 40- Oy zarflarından veya birleşik oy pusulalarından kullanılmayanlar sayılır; oylarını veren seçmen sayısına eklenerek kurula teslim edilmiş bulunan birleşik oy pusulası toplamına veya zarf miktarı toplamına uygun olup olmadığı tespit edilir. Kullanılmayan birleşik oy pusulaları ve zarflar ayrı ayrı paketler haline getirilerek mühürlenir; üzerlerine sayıları yazılır.

Sandık kurulu başkanı “TERCİH” mühürlerini bir zarfa koyarak bu zarfın ağzını kapatır ve mühürler; kullanılmamış ve paketlenmiş olan birleşik oy pusulaları ve zarflarla birlikte, “TERCİH” mühürleri konulmuş olan bu zarfı ilçe seçim veya görevli geçici ilçe seçim kuruluna teslim edilecek torbaya koyar (“TERCİH” mührünü taşıyan kapalı zarfın konulduğu) ve torbanın bu kısmını sicimle bağlar.

Bu işlemler bitirildikten sonra sandıktan çıkacak birleşik oy pusulalarının konulmasına yarayan torbanın boş olduğu tespit ve ilân olunur. Bütün bu işlemler tutanağa geçirilir (298/97).

Sandığın açılması, zarfların sayılması, geçerli ve geçersiz oy zarflarının ayrılması

MADDE 41- Sandık, yukarıdaki maddelerde belirtilen iş ve işlemler tamamlandıktan sonra, oy verme yerinde hazır bulunanların gözü önünde, sandık kurulu başkanı tarafından açılır.

Sandıktan çıkan zarflar, sandık kurulu başkanı tarafından yüksek sesle iki defa sayılır. İki sayım arasında fark olursa, üçüncü sayım yapılarak sonucuna göre işlem yapılır ve **kullanılan toplam zarf sayısı tespit edilerek tutanak defterine yazılır.**

Bütün zarflar sayıldıktan sonra, geçerli olup olmaması yönünden aşağıdaki şekilde kontrol edilir.

- a) Sandık kurulunca verilen biçim ve renkte olmayan,
- b) Üzerinde Yüksek Seçim Kurulu amblemi olmayan,
- c) Üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührü bulunmayan,
- d) Tamamı yırtılmış olan,
- e) Üzerinde ilçe seçim kurulu ve sandık kurulu mührü dışında herhangi bir mühür, imza, yazı, parmak izi veya herhangi bir işaret bulunan

zarflar geçersiz sayılır.

Ancak;

Zarfin üzerinde, herhangi bir şekilde leke veya çizik olsa bile, bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığının kesin olarak anlaşılamaması halinde, bu zarflar geçerli sayılır.

İtiraza uğrayan zarflar ile itiraza uğramadan geçersiz sayılan zarflar, başkan tarafından bir kenara ayrılır. Sandık kurulu, bütün zarflar kontrol edildikten sonra, itiraza uğrayan zarfları inceleyerek, geçerli veya geçersiz sayılması yönünde kararını verir. Bundan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz oy zarflarının toplam sayısı ayrı ayrı tutanak defterine işlenir.

Geçersiz zarflar paketlenir ve paketin üzeri mühürlenerek zarf sayısı yazılır. Bu zarflar saklanır ve kesinlikle açılmaz.

Bu işlemler yapıldıktan sonra, o sandıktan çıkan geçerli ve geçersiz zarfların toplam sayısı ile oy kullanan seçmen sayısı karşılaştırılır.

Zarf sayısı, oy kullanan seçmen sayısına eşit veya eksik ise başkaca bir işlem yapılmaz.

Zarf sayısı oy kullanan seçmen sayısından fazla ise eşitliği sağlamak için önce geçersiz zarf sayısı düşülür. Geçersiz zarf sayısının düşülmesi halinde de eşitlik sağlanamıyorsa, sandık kurulu başkanı geçerli zarflar arasından, eşitliği sağlayacak sayıda zarfı gelişigüzel çeker ve bu zarflar açılmadan derhal yakılarak imha edilir. İmha edilen zarf sayısı, tutanak defterine yazılır.

Yukarıda belirtilen işlemler bittikten sonra, geçerli oy zarfları sandığın içine tekrar konularak sayıma geçilir.

Bütün bu işlemler ayrıca tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanıp, mühürlenir.

Sandıklar, sayım ve döküm işlemleri bitinceye kadar oy verme yerinden çıkarılamaz (298/98).

Zarfların açılması, oyların sayım ve dökümü

MADDE 42- Oyların sayım ve dökümüne derhal başlanır, açık ve aralıksız yapılır. Yapılacak şikâyet ve itirazlar, işi durdurmaz.

Sandık kurulu başkanı, sayım ve döküm işine başlamadan önce, sayım ve döküm cetvellerinin boş ve yazısız olduğunu hazır bulunanlara gösterir.

Sandık kurulu başkanı, oy sayım ve dökümünün düzenini sağlamak bakımından;

- a) Bir üyeyi sandıktaki zarfları kendisine vermek,
- b) İki üyeyi okunan oy pusulalarını sayım ve döküm cetvellerine işlemek,
- c) Bir üyeyi okunan ve dökümü yapılan oy pusulalarını ve açılan zarfları masa üzerine düzenli biçimde yerleştirmek ve korumak

üzere görevlendirir.

Sandık kurulu başkanı tarafından görevlendirilen üye, oy zarfını sandıktan teker teker alarak başkana verir. Başkan zarfı açarak içinden çıkan oy pusulasının ön yüzünü herkesin görebileceği ve işitebileceği şekilde okur.

Birleşik oy pusulası üzerinde hangi bölümüne “TERCİH” mührü basılmış ise o bölüm okunur. Okunan geçerli oy pusulaları ve zarfları, görevli üye tarafından, masa üzerine düzenli biçimde yerleştirilir ve muhafaza edilir.

Oy pusulasının hesaba katılıp katılmamasında veya geçerli sayılıp sayılmamasında tereddüt edilirse bu oy pusulaları cetvele dökümü yapılmadan ayrılıp bir kenara konur.

Her oy okunmasını takiben görevli iki üye tarafından, aynı anda sayım ve döküm cetvelinde (Örnek: 129) o alandaki sütuna rakamlar birden başlamak üzere, sırasına göre çizilmek suretiyle, ayrı ayrı işaretlenir. Bu işlemin usulüne uygun yapılıp yapılmadığı, sandık kurulu başkanı tarafından sürekli denetlenir.

Bütün zarfların açılıp okunması bittikten sonra; itiraz edilmeksizin geçerli sayılan ve her iki sayım ve döküm cetveline işlenen oy sayıları, “Evet” ve “Hayır” sütununda işaretlenmiş son rakamlar karşılaştırılarak, iki cetvelde de aynı olup olmadığı, başkan tarafından kontrol edilir. Oy sayıları aynı ise geçerli sayılan bu oyların toplam sayısı, sandık kurulunca düzenlenecek sandık sonuç tutanağına (Örnek: 129/A) rakam ve yazıyla işlenir.

Geçerli oy sayılarını gösterir rakamların her iki sayım ve döküm cetvelinde de aynı olmaması halinde ikinci sayım yapılır. İkinci sayımda, geçerli tüm oy pusulaları yeniden, tek tek okunarak, boş ve yazısız ayrı iki sayım ve döküm cetveline (Örnek: 129) işlenir. Bu cetvellerdeki oy sayıları aynı ise, geçerli oylar toplanarak, sandık kurulunca düzenlenecek sandık sonuç tutanağına (Örnek: 129/A) rakam ve yazıyla işlenir.

İkinci sayımda kullanılan sayım ve döküm cetvelinde yer alan oy sayıları da aynı çıkmazsa, yukarıda belirtilen usule göre üçüncü sayım yapılır ve kurulun varsa siyasi partili olmayan, yoksa başkan tarafından belirlenecek üyesi tarafından tek sayım ve döküm cetveline işlenmek suretiyle, sonucuna göre işlem yapılır. Birden fazla sayım yapılan hallerde, bu sayımlarda kullanılan sayım ve döküm cetvellerinin üzerine, hangi sayıma ait olduğu büyük harflerle yazılır ve tüm cetveller muhafaza edilir.

Açılan sandığa ait son geçerli zarf açılıp içindeki oy pusulası okunduktan sonra, sandık başkanı tarafından o sandığa ait açılmayan geçerli zarf olup olmadığı kontrol edilir ve açılan zarfların sayısı ile sandıktan çıkan ve tutanağına işlenmiş olan geçerli zarf sayısı karşılaştırılır ve sonuç tutanak defterine işlenir.

Geçerli oyların sayım ve döküm cetvellerine işlenmesinden sonra, hesaba katılıp katılmaması veya geçerli sayılıp sayılmaması yönünden tereddüt edilen veya itiraza uğrayan oy pusulaları, sandık kurulunca ayrı ayrı değerlendirilerek karara bağlanır ve bu karar, tutanak defterine yazıldıktan sonra mühürlenip imzalanır.

Sandık kurulu kararı ile geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulaları, sayım ve döküm cetvelinde ait olduğu sütuna işlenir. Bu şekilde geçerli sayılan veya hesaba katılan oy pusulalarının toplam sayısı, sandık sonuç tutanağında (Örnek: 129/A) ilgili yere işlenir.

Geçerli sayılmayan veya hesaba katılmayan oy pusulaları, ayrı ayrı paket yapılarak bağlanır ve paketin üzeri mühürlenerek, sayısı yazılır ve saklanır. Bu oy pusulaları yakılamaz, yırtılamaz ve yok edilemez.

Yukarıda belirtilen işlemler tamamlandıktan sonra, sayım ve döküm cetvelinde oyların toplam sayısı, kendi sütununun altına rakam ve yazıyla işlenir.

Sayım ve döküm cetvelinde, oylar, orada bulunanlara, başkan tarafından yüksek sesle ilân edilir. Sayım ve döküm cetvelinin bir örneği zarf içinde ilçe seçim kuruluna teslim edilir.

Bu ilândan sonra, sayım ve döküm cetvelindeki sonuçlar, sandık sonuç tutanağına (Örnek: 129/A) işlenir. Bu bilgilerin doğruluğu, sandık başkanı tarafından sayım ve döküm cetveli sonuçları ile karşılaştırıldıktan sonra, sandık sonuç tutanağı (Örnek: 129/A), başkan ve üyeler tarafından imzalanıp, mühürlenir.

Bütün bu işlemler, tutanak defterine geçirilerek, sandık kurulu başkan ve üyeleri tarafından imzalanıp, mühürlenir.

Sandık sonuç tutanağı (Örnek: 129/A) yukarıda belirtilen işlemler tamamlanmadan imzalanamaz.

Siyasi parti müşahitleri, sayım masası başında yer alabilir ve oy pusulalarını görebilirler. Ancak siyasi parti müşahitlerinin sayısı beşten fazla ise, hazır bulunanlar arasından başkan tarafından kurul önünde ad çekme suretiyle, sandık başında kalacak beş siyasi parti müşahidi her biri ayrı siyasi partiden olmak üzere tespit edilir. Müşahitler için sayım işlemini yakından takip edebilecekleri bir yer ayrılır (298/100).

Geçerli olmayan oy pusulaları

MADDE 43-

- a) Sandık kurulunca verilen ve o seçim için düzenlenmiş biçim ve renkte olmayan,
- b) Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunmayan,
- c) Arkasında sandık kurulu mührü bulunmayan,
- d) Hiçbir yerine "TERCİH" mührü basılmamış olan,
- e) Birleşik oy pusulasında EVET - HAYIR şeklinde ayrılan alanlardan (beyaz veya kahverengi bölümlerden) birden fazlasına "TERCİH" mührü basılmış olan,

- f) Birden fazla alana taşmış “TERCİH” mühürlü birleşik oy pusulaları,
  - g) Bütünlüğü bozulacak şekilde yırtılmış veya koparılmış olan,
  - h) Üzerine “TERCİH” mührü dışında veya “TERCİH” mührü yerine herhangi bir özel işaret, herhangi bir isim, imza kaşesi, mühür veya parmak izi basılmış olan,
  - i) Üzerinde yer alan bölümleri belirgin bir şekilde ve özel olarak karalanmış, çizilmiş veya işaretlenmiş olan,
  - j) Üzerinde yer alan matbu yazıların ve şekillerin dışında yazılar veya harfler veya sayılar yazılmış veya şekiller çizilmiş olan
- birleşik oy pusulaları geçerli değildir.

Ancak;

Aşağıdaki haller oy pusulalarını geçersiz kılmaz:

- a) Zarfların açılması veya oyların okunması sırasında yırtılması,
- b) Bütünlüğü bozulmaksızın bir kısmının kazaen yırtılması,
- c) Herhangi bir şekilde lekelenmiş olup da bunun özel olarak işaret koymak amacıyla yapıldığının anlaşılabilmesi,
- d) Birleşik oy pusulasının katlanarak zarfa konulması sebebiyle “TERCİH” mührü ile oy pusulasının arkasına basılan sandık kurulu mühür izinin oy pusulasının diğer kısımlarına geçmesi,
- e) Birleşik oy pusulasında “Evet” ve “Hayır” şeklinde ayrılan alanlara taşmamak kaydıyla, birden çok “TERCİH” mührü basılması,

Hesaba katılan ve katılmayan oy pusulaları

MADDE 44- Birleşik oy pusulasında baskıda silinme veya yanlışlık yapılmış olması halinde, “TERCİH” mührünün vurulduğu bölüm kesin olarak anlaşılan oy pusulaları hesaba katılır.

Zarfin içinden el ilânı, broşür ya da özel bir işaret, yazı veya şekil taşıyan kâğıt veya işaret amacı taşıyan herhangi bir madde çıkmış olması halinde, bu zarftan çıkan oy pusulası hesaba katılmaz (298/102).

Sandık sonuç tutanağının düzenlenmesi ve ilânı

MADDE 45- Sandık kurulu, (Örnek: 129/A) sayılı sandık sonuç tutanağını, iki nüsha olarak, sayım ve döküm işlemleri sırasında elde edilen bilgilere ve sayım ve döküm cetveli sonucuna göre düzenler. Bu tutanakların ait olduğu bölüme, seçim bilgileri eksiksiz olarak işlendikten sonra, başkan ve üyeler tarafından ad ve soyadları yazılarak imzalanır; sandık kurulu mührü ile mühürlenir.

Yukarıdaki düzenleme gereğince işlenmesi gereken bilgiler şunlardır:

- 1) Sandığın bulunduğu ilin, ilçenin ve seçim bölgesinin (muhtarlık) adı ile sandığın numarası,
- 2) Oy verme tarih ve günü,
- 3) Oy sandığının sandık kurulu üyeleri ve seçim yerinde bulunanlar önünde açılış saat ve dakikası ile şayet sandık Yüksek Seçim Kurulunca belirlenen saatten sonra açılmış ise bunun sebebi,
- 4) Oy verme saati bitiminde sırada bekleyen ve oy kullandırılan seçmen sayısı,
- 5) Birden fazla sayım ve döküm yapılmış ise sayısı,
- 6) Sandık seçmen listesinde kayıtlı olanların sayısı,
- 7) Halkoylamasına katılanların sayısı,
- 8) Geçerli oyların sayısı,
- 9) Geçersiz oyların sayısı,
- 10) Anayasa değişikliğine “Evet” oyu verenlerin sayısı,

11) Anayasa değişikliğine ‘‘Hayır’’ oyu verenlerin sayısı (3376/7),

12) Oylama iş ve işlemlerine ve oyların sayım ve dökümüne dair şikâyetlerle bunlara ait kararların nelerden ibaret buldukları (298/105).

Sandık sonuç tutanağının (Örnek: 129/A) onaylı bir sureti, sandık kurulu tarafından sandık çevresi içinde herkesin görebileceği bir yere asılır. Bu tutanak oy verme gününden itibaren bir hafta süreyle asılı kalır.

Sandık sonuç tutanağının (Örnek: 129/A) birer sureti, yeteri kadar hazırlanarak sandık kurulu başkanı ve üyelerince imzalandıktan ve mühürlendikten sonra seçime katılma yeterliliği olan ve talep eden siyasi parti müşahitlerine (siyasi parti gözlemcilerine) verilir. Bu tutanaklar talep halinde öncelikle sandık kurulunun siyasi partili üyelerine imza karşılığında verilir. Ancak bu halde, o partinin müşahidine ayrıca tutanak verilmez. Müşahitlere verilecek sandık sonuç tutanakları, çok yapraklı kopyalı suret biçiminde hazırlanır. Sandık sonuç tutanağı verilen müşahit ve sandık kurulu üyelerinin ad ve soyadları ile temsilcisi oldukları siyasi partinin adı sandık kurulu tutanak defterine yazıldıktan sonra tutanağın teslim alındığına dair imzaları alınır.

Sandık kuruluna, seçime katılma yeterliliğini haiz siyasi parti sayısından beş fazla sayıda sandık sonuç tutanağı verilir (298/105).

Sayım ilişkin kâğıt ve belgelerin paketlenerek torbaya konulması

MADDE 46- Sandık kurulları, kâğıt ve belgeleri ayrı ayrı olmak üzere, ilçe seçim kuruluna teslim etmek için aşağıda yazılı şekilde hazırlar;

- 1) Hesaba katılan ve geçerli oy pusulalarını,
- 2) Sandık kurulunca düzenlenen tutanakları,
- 3) Alt tarafı sandık kurulunca imzalı sayım ve döküm cetvellerini (bir örneği zarf içinde),
- 4) Geçersiz oy pusulalarını (ait olduğu zarfın içinde olmak üzere),
- 5) İtiraza uğrayan oy pusulalarını (ait olduğu zarfın içinde olmak üzere),
- 6) Hesaba katılmayan zarfları (açılmadan önce geçerli olmadığı anlaşılan zarflar-saklanan zarflar - içine oy pusulası konulmamış olan zarflar),
- 7) Kullanılmamış olan oy zarfları ve birleşik oy pusulalarını,
- 8) Tutanak defterini,

Ayrı ayrı paketler halinde sararak, sayılarını üzerine yazar ve üzerini sandık kurulunun mührü ile mühürleyip imzalandıktan sonra hepsini birden torbaya koyup ağzını yine kurul mührüyle mühürleyip, imzalar.

Sandık kurulu başkanı sandık alanında seçimle ilgili hiçbir seçim evrakının unutulmamasına özen gösterir.

Sayım ilişkin torbanın (kâğıt ve belgelerin) ilçe seçim kurulu başkanına veya görevli geçici ilçe seçim kurulu başkanına teslimi

MADDE 47- Sandık kurulu tarafından hazırlanan mühürlü torba ve sandık kurulu mührü, **sandık kurulu başkanı ile ad çekme yoluyla belli edilecek en az iki üye tarafından hiçbir gecikmeye meydan verilmeksizin ve hiçbir yere uğranmaksızın en kısa zamanda, sandık kurulunun bağlı olduğu ilçe seçim kuruluna teslim edilir.** Bu maddeye aykırı hareket edenler hakkında cezai kovuşturma yapılır.

Sandık kurulunun diğer üyeleri ile müşahitler de isterlerse ve taşıtta yer varsa veya taşıt kendileri tarafından sağlanırsa başkanla birlikte gidebilirler.

İlçe seçim kurulu, torbayı ve sandık kurulu mührünü alarak, torbayı getiren üyeler önünde açık içindekiler hakkında (Örnek: 130) sayılı tutanağı üç nüsha olarak düzenler.

Bu tutanağın alt tarafı torbayı ve mührü teslim edenlerle ilçe seçim kurulu başkanı ve üyelerden biri tarafından imzalanır. Bu tutanağın bir nüshası, il seçim kuruluna gönderilecek evraka bağlanır, bir örneği de sandık kurulu başkanına verilir (298/107).

Kullanılan birleşik oy pusulası, zarf, tutanak ve cetvellere ilişkin bilgiler; ayrı ayrı sayılar halinde (Örnek: 130) sayılı tutanakta gösterilir (298/71, 107).

Sandık kurullarınca kullanılacak ve düzenlenecek basılı kâğıtlar

MADDE 48- Sandık kurullarının kullanacağı ve düzenleyeceği basılı kâğıtlara bu Genelge'nin çeşitli maddelerinde değinilmiş veya bazıları örnek sayıları ile birlikte açıkça belirtilmiştir. Ancak kurulların çalışmalarını kolaylaştırmak ve kendi kendilerini denetlemelerini sağlamak üzere bunlardan hangilerinin ne için kullanılacağı ve düzenleneceği aşağıda gösterilmiştir.

A) Seçimle ilgili genel nitelikte basılı kâğıtlar;

- a) **Örnek: 19 No.lu** 298 sayılı Kanunun oy verme serbestliğine ve gizliliğine dair hükümlerini içeren bu levha sandık kurullarınca kapalı oy verme yerine asılır.
- b) **Örnek: 20 sayılı "Uyarı Levhası"**, sandık çevresinde seçmenlerin kolayca görüp inceleyebilecekleri bir yere asılır.
- c) **Örnek: 2 No.lu Sandık Seçmen Listesi** seçmenin isminin bulunması ve oyunu kullanan seçmenlerin imzalaması için kullanılır.
- d) **Örnek: 2-C No.lu Sandık Alanına Asılacak Seçmen Listesi** sandık alanının seçmenlerin kolayca görüp inceleyebilecekleri bir yerine asılır.

B) Halkoyulamasında düzenlenecek basılı kâğıtlar;

- a) **Örnek: 129 No.lu Sayım ve döküm Cetveli**, beş nüsha düzenlenir.
- b) **Örnek: 129/A No.lu Sandık Sonuç Tutanağı**, bu genelgenin 45. Maddesine göre düzenlenir.

Şikâyet ve itiraz

MADDE 49- Sandık kurulu başkanlarının veya bu kurulların yaptıkları işlemlere veya aldıkları tedbirlere ve bunlara benzer sair işlemlerine veya herhangi bir kimsenin, 298 sayılı Kanunun koyduğu yasaklara aykırı hareketlerine karşı, bu işlem veya tedbirlerin veya sair işlemlerinin düzeltilmesi veya bu Kanunun koyduğu yasaklara uymayanların bu hareketlerinin önlenmesi için sandık kurullarına başvurulabilir. Bu şekildeki başvuruya **şikâyet** denilir. Sandık kurullarınca verilmiş herhangi bir kararın 298 sayılı Kanun'a aykırı olması nedeniyle kaldırılması veya bu Kanun'a uygun hale getirilmesi için ilçe seçim kurullarına başvurulabilir. Bu başvuruya da **itiraz** denilir (298/110, 116, 119).

Şikâyete yetkili kimseler

MADDE 50- Şikâyete yetkili kimseler;

- a) Seçme yeterliğine sahip seçmenler,
- b) Siyasi partiler veya bunların tüzüklerine göre kuruluş kademelerinin (il ve ilçe kuruluşlarının) başkanları veya vekilleri,
- c) Siyasi partilerin müşahitleri,
- d) Milletvekilleri (298/110, 116).

Şikâyetin şekli

MADDE 51- Şikâyet dilekçe veya sözlü yapılabilir. Sözlü şikâyetler gerekçesiyle birlikte bir tutanağa yazılır. Bu tutanak adı, soyadı ve adresi de yazılarak şikâyetçiye imza ettirilir. Şikâyetçi imza atamaz ise sol elinin başparmağı bastırılır (298/110, 116).

Şikâyet üzerine yapılacak inceleme

MADDE 52- Şikâyet dilekçesini alan veya şikâyeti yukarıdaki madde gereğince tutanağa geçiren sandık kurulu, ilk önce şikâyetçinin bu Genelge'nin 50. maddesine göre şikâyete yetkili kimselerden olup olmadığını inceler ve şikâyetçi, şikâyete yetkili kimselerden değilse, başka bir husus üzerinde durmaksızın şikâyeti hemen reddeder. Kurul, şikâyetçinin şikâyete yetkili kimselerden olduğunu anlarsa, o zaman şikâyetin haklı veya yerinde olup olmadığını inceler.

Şikâyetin karara bağlanması

MADDE 53- Şikâyetin haklı veya yerinde görülmesi halinde, kurul, karar yazmaya ihtiyaç olmaksızın, şikâyet konusu tedbir veya işlemi düzeltir yahut bu tedbir veya işlemi kaldırır.

Şikâyetçinin şikâyete yetkili olmaması veya şikâyetin süresinden sonra yapılmış olması veya haksız yahut yersiz görülmesi halinde kurulca şikâyetin reddine karar verilir. Bu halde kurul kararının başkan ve üyeler tarafından imzalanması ve sandık kurulu tutanak defterine işlenmesi lazımdır.

Kurul kararları salt çoğunlukla yani kurul başkan ve üyelerinin yarısından fazlasının oylarının o karar üzerinde toplanmasıyla verilir. Oylarda eşitlik halinde başkanın katıldığı tarafın oyu üstün tutulur.

Şikâyetin reddine ilişkin **kararın bir örneği şikâyetçiye verilir** (298/117).

Şikâyetin süresi ve süresinden sonra yapılacak şikâyetin reddi

MADDE 54- Şikâyet en geç, halkoylaması sonuçlarını tespit eden sandık sonuç tutanağının sandık kurulunca düzenlenmesine, diğer bir ifadeyle yazılıp imzalanması anına kadar sandık kuruluna ulaşmalıdır.

Tutanak imzalandıktan sonra ve fakat sandık kurulu dağılmadan önce yapılan sözlü şikâyetlerin veya verilen şikâyet dilekçelerinin sürenin geçmiş olması sebebiyle reddine karar verilir (298/127).

Sandık kurullarının kararlarına itiraz

MADDE 55- Bir şikâyetin reddine ilişkin sandık kurulu kararları ile seçim sonuçlarını gösteren tutanakların sandık kurullarınca düzenlenmesi işlerine veya sandık kurullarının diğer kararlarına karşı itiraz olunabilir.

İtirazda bulunabilecek kimseler, bu Genelge'nin 50. maddesi gereğince şikâyete yetkili olan kimselerdir.

Sandık kurullarının itirazı ilçe seçim kuruluna ulaştırması ve itirazcıya alındı kâğıdı verilmesi

MADDE 56- Sandık kurullarının kararları, oyların sayım ve dökümü ile tutanakların düzenlenmesine ilişkin iş ve işlemleri aleyhine, ilçe seçim kuruluna itiraz olunabilir.

Bu itirazlar, sandık sonuç tutanağının düzenlenip başkan ve üyeler tarafından imzalanmasına kadar sözle veya yazıyla, sandık kurulları vasıtasıyla yapılabileceği gibi, oy verme gününden sonraki (18 Nisan 2017 Salı günü saat 15.00'e) kadar doğrudan ilçe seçim kurullarına yazılı olarak yapılabilir.

Sandık başı iş ve işlemlerine karşı, ilçe seçim kuruluna itiraz edilebilmesi için, önce sandık kuruluna şikâyet veya itirazda bulunmuş olması şart değildir.

İlçe seçim kurulları, itirazları en geç itirazın yapıldığı tarihten sonraki ikinci gün (20 Nisan 2017 Perşembe) saat 17.00'ye kadar karara bağlar. İtirazı yapan hazır ise, karar kendisine bildirilir; değilse tebliğ edilir.

İlçe seçim kurulları, yukarıda gösterilen itiraz süresi sona ermeden veya süresinde yapılan itirazları inceleyip bir karara bağlamadan önce, ilçe birleştirme tutanağını düzenleyemez. Bu hükme rağmen, bu tutanağın düzenlenmiş olması, üst seçim kurullarına itiraz için 298 sayılı Kanunda öngörülen sürelerle başlangıç teşkil etmez (298/128).

İtiraz üzerine verilecek karara sandık kurulunun uyma zorunluluğu

MADDE 57- İtiraz üzerine ilçe seçim kurulu başkanınca veya ilçe seçim kurulunca verilen karar ile sandık kurulunun bir işlemi veya tedbiri düzeltilirse veya sandık kurulunun kararı hükümsüz bırakılırsa, bu karar hemen sandık kuruluna bildirilir. Sandık kurulu bu karara uymak, başka bir ifadeyle kararı olduğu gibi yerine getirmek zorundadır (298/127).

Ŗikâyetin veya itirazın sandık iŖlerini durdurmayacağı

MADDE 58- Sandık kurullarının kararlarına veya tutanakları dŖzenleme iŖlerine itiraz edilmiŖ veyahut kurulların veya başkanlarının iŖlemlerine yahut tedbirlerine karŖı Ŗikâyet edilmiŖ olması, oy vermeye ve her tŖrlŖ seçim iŖlerinin devamına engel olmaz. Diğer bir ifadeyle herhangi bir itiraz veya Ŗikâyet yokmuŖ gibi seçim iŖlerine sandık kurullarınca devam olunur (298/118).

Kararların bildirilmesi ve tebliđi

MADDE 59- İtiraz Ŗzerine kesin olmayarak verilen kararlar itiraz eden hazır ise sŖzle bildirilir. SŖzlŖ bildirmede, kararın bildirildiği gŖn ve saat tutanağa geçirilerek kendisine imza ettirilir. İsterse kararın bir Ŗrneđi de verilir. İtiraz eden hazır değilse, seçim kurullarının bulunduğu belde veya Ŗehirde muayyen bir yer gŖsterilmiŖ olması halinde, karar bu yere asılmak suretiyle tebliğ olunur.

Kurulların kesin kararı tebliğ olunmaz. Ancak itiraz eden başkana baŖvurduđu takdirde, kendisine gŖsterilir, **isterse bir suret de verilir** (298/114).

Dayanak

MADDE 60- Bu Genelge, 298 sayılı Seçimlerin Temel HŖkŖmleri ve Seçmen KŖtŖkleri Hakkında Kanun ile 3376 sayılı Anayasa DeđiŖikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun hŖkŖmlerine dayanılarak YŖksek Seçim Kurulunun 14/02/2017 tarih ve 2017/97 sayılı kararı ile kabul edilmiŖtir.